

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้ต้องมีกฎหมายด้านการจัดการศึกษาไว้ในมาตราที่ 81 และให้การจัดการศึกษาต้องมีทั้งความรู้คู่คุณธรรม ดังนั้นทำให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้นมารองรับการบริหารโรงเรียนไปสู่คุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนดนั้น โดยเฉพาะหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยรวมคือ ให้ความสำคัญในการยกระดับคุณภาพของประชากรของประเทศให้สูงขึ้น เน้นการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันกับความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านการสื่อสารคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงความรู้เข้าหากันได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องตลอดเวลา มีเพียงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงเท่านั้น ที่จะช่วยให้ประเทศแข่งขันกับนานาชาติอารยประเทศได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 48-51) ได้ระบุไว้ในมาตรา 52 และมาตรา 53 โดยมาตรา 52 ระบุว่า “ให้กระทรวง ส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบัน ที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม มีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ” ส่วนมาตรา 53 ได้ระบุไว้ว่า “ให้มีองค์กร วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษามีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหาร ของสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้ง การพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่นทั้งของรัฐ และเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด” ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหาร โรงเรียนมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานในองค์กรสำเร็จ

นอกจากนี้ได้มีนักวิชาการ กล่าวว่า ผู้นำที่ดีต้องรู้จักกระตุ้นและสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้อื่น บังคับบัญชา มีความเป็นธรรมกับบุคลากร ประเมินผลงานอย่างโปร่งใส สร้างขวัญและกำลังใจโดย

กำหนดผลตอบแทนที่ชัดเจน จะนำไปสู่ความเชื่อถือในการบริหารงานและพยายามสร้างศักยภาพของบุคลากรให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้และสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเท่าเทียมกันต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการพัฒนาองค์กร พยายามหาข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้และความก้าวหน้าขององค์กร เข้าใจบทบาทขององค์กรเพื่อศึกษาจุดยืน เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย (สันศักดิ์ สมชีวิตา, 2545 : 5) ผู้บริหาร โรงเรียนจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ หลาบมาตา (2544 : 40) ที่กล่าวว่า บุคคลสำคัญในทุกโรงเรียน คือ ครูใหญ่ ผู้ซึ่งสามารถยกระดับความสำคัญของการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เป็นผู้ที่สามารถสร้างบรรยากาศและบุคลิกภาพของโรงเรียนในขณะที่ยังต่างประเทศได้ให้ความสนใจผู้บริหาร โรงเรียน จะต้องมียุทธศาสตร์ที่พึงประสงค์ เช่น สหราชอาณาจักร (ประเทศอังกฤษ) ได้ระบุถึง ผู้ที่เป็นครูใหญ่จะต้องมีทักษะในการบริหารจัดการสูง มีประสบการณ์มานาน และมีผลงานที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ โดยมีการกำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นครูใหญ่ไว้ในรูปของกฎหมาย และให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูใหญ่เพื่อให้มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ส่วนประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดบทบาทความเป็นผู้นำ และความรับผิดชอบต่อครูใหญ่ไว้ชัดเจน เพื่อให้มั่นใจว่าครูใหญ่จะต้องเป็นผู้มีความสามารถอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดโปรแกรมการเรียนให้กับนักเรียน การบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่ให้นำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ประเทศสิงคโปร์ได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพความเป็นผู้นำของผู้บริหารในทุกระดับ เพราะเชื่อมั่นว่าครูใหญ่เป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนา โดยเน้นในเรื่องความคิดสร้างสรรค์การนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อสร้างความเป็นเลิศให้เกิดแก่ผู้เรียน (รุ่งเรือง สุชาภิรมย์, 2544 : 10) และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : ความนำ) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน เพราะจะต้องเป็นผู้นำของโรงเรียนและเป็นตัวอย่างที่มีความ เข้มแข็งอดทน ไม่ปล่อยปละให้โรงเรียนเป็นไปตามยถากรรม มีส่วนรับผิดชอบในการ "พัฒนาคน" ให้แก่ประเทศชาตินอกจากผู้บริหารโรงเรียนแล้ว โรงเรียนก็มีส่วนสำคัญดังที่ จันทราณี สงวนนาม (2533 : 1) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการผลของการจัด การศึกษาจะเกิดขึ้นที่โรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษา ที่จะให้บังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2528 : 1) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่สร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ย่อมต้องอาศัยกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารการศึกษาโดยเฉพาะ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญในการสร้างคนให้แก่ประเทศชาติ การพัฒนาคนให้แก่ประเทศชาติความสำเร็จ หรือ

ความล้มเหลว ขึ้นอยู่กับโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนและ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร โรงเรียน

ในปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งมีหน้าที่หลักในการดูแลการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาประถมศึกษาและ โรงเรียนขยายโอกาสถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2533 การปรับปรุงการปฏิบัติงาน จะช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ โรงเรียนต้องมีระบบการประเมินผลในกระบวนการบริหารงานของโรงเรียนในการจัดการศึกษาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย พร้อมทั้งกำหนดตัวบ่งชี้วัด (Indicators) ของแต่ละมาตรฐานขึ้นมาใช้ประกอบในการวัดและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดปัตตานี มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในสังกัด ซึ่งมีโรงเรียน จำนวน 321 โรงเรียน จากข้อมูลในรายงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี (2544 :2-9) มีนักเรียนระดับชั้นอนุบาลจำนวน 20,194 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 68,646 คน และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1,982 คน รวมทั้งสิ้น 90,822 คน มีอัตราการซ้ำชั้นในปีการศึกษา 2544 สูงถึง 5,172 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70 และมีนักเรียนออกกลางคันยังอยู่ในระดับสูงถึง 780 คน คิดเป็นร้อยละ 1.13 ของนักเรียนประถมศึกษาทั้งจังหวัด ส่วนการจัดให้ประชากรวัยเรียนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากประชากรถึงเกณฑ์ภาคบังคับจำนวน 11,330 คน นั้นสามารถเกณฑ์เข้าเรียนได้ 11,086 คน คิดเป็นร้อยละ 97.84 ยังมีเด็กวัยเรียนอีกร้อยละ 2.16 ยังไม่ได้เข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ส่วนการส่งเสริมและยกระดับวิชาชีพของบุคลากรให้เข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพนั้น ในปีการศึกษา 2544 บุคลากร ได้รับการพัฒนา 1 - 2 ครั้ง จำนวน 1,788 คน พัฒนา 3 - 4 ครั้ง จำนวน 1,185 คน และพัฒนา 5 ครั้ง ขึ้นไป จำนวน 476 คน รวม 3,449 คน จากบุคลากรทั้งหมดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี จำนวน 4,083 คน

ข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีกำลังประสบปัญหา มีอัตราการซ้ำชั้น มีนักเรียนออกกลางคันยังอยู่ในระดับสูง และการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้เด็กที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับต้องได้รับการศึกษาทุกคนอย่างเท่าเทียมกันยังไม่บรรลุเป้าหมาย ในขณะที่การส่งเสริมและยกระดับวิชาชีพของบุคลากรให้เข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพในการจัดการศึกษาทั้งจังหวัดได้รับการพัฒนาอย่างไม่ทั่วถึงทุกคนซึ่งปัญหาดังกล่าว จะทำให้การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ประสบความสำเร็จตามไปด้วย

ดังนั้นคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ในการจัดการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหาร ไว้ดังนี้ คือ ยึดพอง อินทโกษี (2537 : 129) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยจังหวัดยะลา พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยจังหวัดยะลา ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม ด้านความเป็น ผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านส่วนตัวและด้านครอบครัว อยู่ในระดับมาก ส่วนวิมล หัตถ์จันทร์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น เขตการศึกษา 3 ผลการวิจัย พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น เขตการศึกษา 3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านภาวะผู้นำและด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก อีกทั้งวัชรจิรา พุทฺธนอม (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องทักษะการบริหารงานและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน เทศบาล เขตการศึกษา 2 พบว่า ทักษะการบริหารงานและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ เมธธิยา ศรีสง (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมของ ผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจูงใจ และด้านบุคลิกภาพ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหาร การศึกษา และพฤติกรรมของผู้บริหาร ด้านการจูงใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน ผู้บริหารการศึกษา ได้ร้อยละ 85.4 และพิภพ ทองแดง (2543 : 52) ได้วิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตาม เกณฑ์มาตรฐานการบริหาร โรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี พบว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานการบริหาร โรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

จากปัญหาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่า ศักยภาพของผู้บริหารมีผลต่อการจัดการศึกษา ภายในโรงเรียนและจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงทำให้ผู้วิจัยใน ฐานะเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงมีความสนใจที่จะศึกษาศักยภาพของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ซึ่งผลการวิจัยสามารถ ใช้เป็นแนวทางพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับศักยภาพของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี
4. เพื่อค้นหาประสิทธิภาพการพยากรณ์ของศักยภาพผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดปัตตานี

สมมุติฐาน

1. ศักยภาพของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ประกอบด้วย บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำ คุณธรรม และด้านความสามารถของผู้บริหาร ประกอบด้วย หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ศักยภาพของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ประกอบด้วย บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำ คุณธรรม และด้านความสามารถของผู้บริหาร ประกอบด้วย หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล สามารถร่วมพยากรณ์การปฏิบัติงานของผู้บริหารตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

ความสำคัญและประโยชน์

1. ด้านความรู้
 - 1.1 ทำให้ทราบระดับศักยภาพของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี
 - 1.2 ทำให้ทราบระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี
 - 1.3 ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพแต่ละด้านกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี
 - 1.4 ทำให้ทราบศักยภาพของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ที่ส่งผลต่อ

การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ด้านการนำไปใช้

- 2.1 ให้หน่วยงานต้นสังกัดนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร
- 2.2 ผู้บริหาร โรงเรียนในจังหวัดปัตตานีใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3 ผู้บริหาร โรงเรียนในจังหวัดปัตตานีใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงศักยภาพของผู้บริหารให้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดหลักสูตรและแนวทางในการจัดอบรมการพัฒนาคุณลักษณะและความสามารถในการพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 2.5 นำผลวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้สนใจศึกษาวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้ามุ่งศึกษาศักยภาพของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามขอบเขตดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำการที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดปัตตานี จำนวน 3,278 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำการที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดปัตตานี จำนวน 357 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของยามานะ (Yamane) สุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย
2. ขอบเขตของตัวแปร
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านคุณลักษณะและด้านความสามารถของผู้บริหาร คือ
 - 2.1.1 ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ประกอบด้วย
 - 2.1.1.1 บุคลิกภาพ
 - 2.1.1.2 มนุษยสัมพันธ์
 - 2.1.1.3 ภาวะผู้นำ
 - 2.1.1.4 คุณธรรม

2.1.2 ด้านความสามารถของผู้บริหาร ประกอบด้วย

2.1.2.1 หลักสูตร

2.1.2.2 กิจกรรมการเรียนการสอน

2.1.2.3 สื่อการเรียนการสอน

2.1.2.4 การวัดผลประเมินผล

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย

2.2.1 ด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร/ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.2 ด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี

มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศักยภาพของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหาร ที่ทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารบรรลุตามวัตถุประสงค์ คือด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ประกอบด้วย บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำ คุณธรรม และด้านความสามารถของผู้บริหาร ประกอบด้วย หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล โดยการจัดระดับศักยภาพของ

ผู้บริหาร จำนวน 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยมาก ตามการแสดงออกของพฤติกรรมที่เป็นลักษณะที่ดีหรือการบริหารจัดการที่ดีในการปฏิบัติงาน

2. ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกที่เป็นลักษณะประจำตัวที่ดี ประกอบด้วย บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำ และคุณธรรม

3. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกของผู้บริหาร ที่ทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหาร บรรลุตามวัตถุประสงค์ ในการทำงาน ทั้งด้านรูปร่าง พฤติกรรม การกระทำประจำตัวแต่ละบุคคลซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ เช่น การแต่งกาย กิริยาท่าทาง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงาน

4. มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกของผู้บริหาร ที่ทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในการทำงาน การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ความสำเร็จในการทำกิจกรรมและ การดำเนินชีวิตเช่น มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

5. ภาวะผู้นำ หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกของผู้บริหาร ที่ทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหาร บรรลุตามวัตถุประสงค์ ในการทำงาน ที่ก่อให้เกิดการกระทำกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผลบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่พึงต้องการหรือคำสั่ง และมีความสามารถในการจูงใจให้ผู้อื่น ปฏิบัติตามความคิดเห็นความต้องการหรือคำสั่ง ของตน โดยความเต็มใจ เช่น มีปฏิภาณไหวพริบ ในการปฏิบัติงานและสถานการณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

6. คุณธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกของผู้บริหาร ที่ทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหาร บรรลุตามวัตถุประสงค์ ในการทำงาน เป็นลักษณะประจำตัวที่ดี ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ และสามารถใช้อำนาจของคุณธรรมในการปฏิบัติงาน เช่น เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม

7. ด้านความสามารถของผู้บริหาร หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ประกอบด้วย หลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

8. หลักสูตร หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ที่สถานศึกษา ต้องจัดให้กับผู้เรียน ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ในเรื่องหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ถูกขั้นตอนและวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ รู้แนวทางปฏิบัติของผู้บริหาร โรงเรียนในการบริหารหลักสูตร และบทบาทของผู้บริหารกับการนำหลักสูตรไปใช้ ให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

9. กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ในการสนับสนุนส่งเสริมการนำหลักสูตรมาสร้างเป็นกิจกรรมให้ผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน บทบาทของผู้บริหารกับงานการเรียนการสอน และภาระหน้าที่ของผู้บริหารในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร

10. สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดหาสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน สื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน และประเภทของสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการประกอบการเรียนการสอน

11. การวัดผลประเมินผล หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ในการวัดผลประเมินผล หลักการวัดผลประเมินผล แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล บทบาทของ ผู้บริหารกับการวัดผลประเมินผล และความรับผิดชอบในการวัดผลประเมินผล

12. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือผู้รักษาในตำแหน่งนั้นๆ ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี

13. ครูประจำการ หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการ ประจำตำแหน่งข้าราชการครู ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี

14. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนขยายโอกาส ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาปี พุทธศักราช 2533 กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดปัตตานี

15. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ใน เจริญคุณภาพหรือปริมาณที่ต้องการให้เกิดขึ้นและใช้เป็นหลักในการประเมินตนเองและการบริหารงาน เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ

16. การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับสภาพ ที่พึงประสงค์ในเจริญคุณภาพหรือปริมาณของผู้บริหารซึ่งแสดงผลได้ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย

17. ด้านกระบวนการ หมายถึง ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในด้านกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนและใช้เป็นหลักในการประเมิน ตนเองด้านการบริหารและการจัดการอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา ส่งเสริม ความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ ส่งเสริมสุขอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรตามความจำเป็น

เหมาะสมสม่ำเสมอ การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนและ
ท้องถิ่น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

18. ด้านปัจจัย หมายถึง ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ เป็นการกำหนดคุณลักษณะ
ของผู้บริหารหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหารที่ต้องการให้เกิดขึ้นในด้านคุณธรรม จริยธรรม
เป็นแบบอย่างที่ดี มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ